

Opinnäytetyö (AMK)

Hoitotyö

Sairaanhoitaja

2017

Pia Leppälahti, Nina Nicol, Heidi Rietz-Korpela, Heidi Svanström

SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA

– Opas sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta

Pia Leppälahti, Nina Nicol, Heidi Rietz-Korpela ja Heidi Svanström

SOSIAALIPEDAGOGINEN HEVOSTOIMINTA

- Opas sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on laaja-alaisesti kuntouttavaa ja kokonaisvaltaisesti henkistä hyvinvointia lisäävää toimintaa. Toiminnan perusteeksi tehdään aina yksilöllinen suunnitelma, jonka pohjalta toiminta on tavoitteellista. Yhteisöllisyyden merkitys muihin ihmisiin sekä hevosiin korostuu tässä kuntouttavassa pedagogista viitekehystä noudattavassa toimintamuodossa.

Sosiaalipedagogisella hevostoiminnalla näyttäisi olevan merkittävä rooli tuomaan syrjäytyneille nuorille uudenlaista sisältöä nuorien elämään ja eritoten kohottamaan heidän itsetuntoaan. Toiminta tarjoaa siten korjaavia ja kannattelevia kokemuksia nuorten elämään. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on vielä suhteellisen vähäistä Suomessa ja haasteena toiminnan yleistymiselle on vielä tällä hetkellä sen saama taloudellinen tuki yhteiskunnallisella tasolla.

Tämän opinnäytetyön tehtävänä on luoda opas sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käyttämisestä syrjäytyneiden nuorten toimintamuotona. Projektin tavoitteena on lisätä tietoisuutta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen käytöstä. Tiedosta julkaistaan opas terveystietosivustolla.

Työssä määritellään sosiaalipedagogiikka sekä sosiaalipedagoginen hevostoiminta kirjallisuuden sekä haastattelun kautta. Opasta voidaan jakaa terveydenhuollon ammattilaisille, nuorille ja heidän vanhemmille sekä muille aiheesta kiinnostuneille henkilöille lisäämään tietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta. Opasta voi tulevaisuudessa kehittää siten, että lisättäisiin siihen tietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta yhtenä perhetyön toimintamuotona.

ASIASANAT:

Sosiaalipedagogiikka, hevostoiminta, talliyhteisö, syrjäytyminen

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in nursing

2017 | 34

Instructors Sari Kallio-Kökkö ja Tarja Bergfors

Heidi Rietz-Korpela, Heidi Svanström, Nina Nicol and Pia Leppälahti

EQUINE-ASSISTED SOCIO-PEDAGOGICAL ACTIVITIES

- Guide to equine-assisted socio-pedagogical activities

Equine-assisted socio-pedagogical activities are widely rehabilitating and they increase mental wellbeing. These activities are goal oriented and are always based on a personalized plan. The sense of community with other people and horses is emphasized in these rehabilitating activities which follow a pedagogical frame of reference.

Equine-assisted socio-pedagogical activities seem to have a significant role in bringing new content to the lives of young people and increasing their self-esteem. Thus these activities bring corrective and supporting experiences to their lives.

Equine-assisted socio-pedagogical activities are still quite uncommon in Finland. This challenge is mainly caused by the lack of financial support on the society's level.

The meaning for this thesis is to create a guide on how to use equine-assisted socio-pedagogical activities as a form of activity for down and out young people. The goal is to increase awareness on equine-assisted socio-pedagogical activities and its usage. Gathered information will be published as a guide in the Terveystieto website.

The work will define equine-assisted socio-pedagogical activities through literature and interviews. The guide can be distributed to health care professionals, young people and their parents or to anyone who is interested in broadening their knowledge about equine-assisted socio-pedagogical activities. The guide can be improved in the future by adding information on how to use equine-assisted socio-pedagogical activities as on form of activity in family related social work.

KEYWORDS:

socio-pedagogy, equine-assisted activities, stables community, social exclusion

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY SOSIAALIPEDAGOGISEN HEVOSTOIMINNAN AVULLA	6
3 OPAS	19
4 PROJEKTIN TEHTÄVÄ JA TAVOITE	21
5 PROJEKTIN EMPIIRINEN TOTEUTUS	22
6 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	28
7 POHDINTA	30
LÄHTEET	32

LIITTEET

- Liite 1. Tiedonhaku taulukko
- Liite 2. Toimeksiantosopimus
- Liite 3. Haastattelun runko
- Liite 4. Opas

KUVAT

Kuva 1. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet.	11
Kuva 2. Suunnitelma.	26
Kuva 3. Konkreettista toimintaa.	27

TAULUKOT

Taulukko 1. Tavoitteet.	10
-------------------------	----

1 JOHDANTO

Sosiaalipedagogista hevostoimintaa pidetään yläkäsitteenä erityyppiselle ratsastus- ja hevostoiminnalle, jota toteutetaan esimerkiksi syrjäytymisuhan alla olevien tai jo syrjäytyneiden nuorten parissa. Toiminnassa nuori toimii luonnollisessa ympäristössä hevosen kanssa ja sen tavoitteena on laaja-alaisesti vahvistaa asiakkaan toimintakykyä ja pyrkiä kokonaisvaltaisesti tukemaan sen eri osa-alueita. Samalla, kun toimintakyky parantuu, nuoren elämänhallinta saa tukea eri tyyppisten kasvu- ja oppimisprosessien kautta. Hevostoiminta opettaa nuorelle kasvatuksen eri tavoitteita hyödyntäen erilaisin tavoin asioita, joista on hyötyä nuorten sosiaalisessa ja henkisessä kuntoutumisessa. (Saastamoinen 2007, 7–10.) Hevostoiminnan avulla pystytään kehittämään sosiaalisuutta sekä opettelemaan vastuunkantamista turvallisessa ympäristössä ja rajoissa. (Haapiainen 2010,15.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on aikoinaan aloitettu Suomessa nimellä ratsastuspedagogia, jonka Suomen Ratsastajainliitto aloitti yhdessä opetusministeriön kanssa. Myöhemmin on todettu, että sosiaalipedagoginen ajattelumalli olikin lähempänä tätä toimintaa ja nimi muutettiin sosiaalipedagogiseksi hevostoiminnaksi vuonna 2004. (Tarvonen 2011, 5.)

Projektin tehtävänä on luoda opas sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käyttämisestä syrjäytyneiden nuorten toimintamuotona. Projektin tavoitteena on lisätä tietoisuutta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen käytöstä. Tiedosta julkaistaan opas terveystietosivustolla.

2 NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY SOSIAALIPEDAGOGISEN HEVOSTOIMINNAN AVULLA

Sosiaalipedagogiikka käsitteenä on tullut käyttöön Suomessa vasta 2000 -luvun alussa, jolloin käynnistyi hanke nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn hevostoiminnan avulla. (Orava 2010, 5.) Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käsitettä avatessa saa selkeämmän kuvan siitä, mitä itse työ on. Sosiaalipedagogiikka rakentuu nimensä mukaisesti sekä sosiaalisista, että pedagogisista asioista. Tällä tarkoitetaan sosiaalista työtä, jossa on kasvatuksellisia piirteitä tai työtä, jossa on sosiaalisia piirteitä. Toiminnan keskeisiä käsitteitä ovat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämysten saaminen. Elämysten rinnalla kulkee arkilähtöisyys, joka ilmenee tallin arjen töissä ja tällä tavoin sitoo nuorta tietynlaiseen rytmiin. Toiminnan yksi tärkeistä tekijöistä on se, että ohjaajan ja asiakkaan välinen suhde rakentuu luottamuksesta, suorasta ja avoimesta keskustelusta, sekä vuorovaikutuksesta. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on toimintaa, jossa jokainen voi olla oma itsensä ja toimia omien voimavarojen puitteissa. Asiakasta tuetaan yksilöllisesti ilman, että hänelle luodaan suuria suorituspaineita. (Saastamoinen 2007, 61, 64, 72.)

Sosiaalipedagogiikka pyrkii auttamaan henkilön psyykkistä kasvua arvokkaana, yksilönä sekä mahdollistamaan hänen sopeutumisensa yhteisön jäseneksi. Sosiaalipedagogiikka on ajattelutapa, jossa korostuu henkisten arvojen, inhimillisen toiminnan ja yhteenkuuluvuuden vahvistaminen pedagogisin tavoin. (Suomen sosiaalipedagoginen seura 2016; Orava 2010, 9–10.) Sosiaalipedagogiikan keskeisimpiä asioita ovat täysipainoisen kansalaisen, yksilön ja yhteisön toimintakyvyn ja tasapainoisen elämän vahvistuminen. Sosiaalipedagogiseen toimintaan kuuluvat lisäksi yhteiskunnan eriarvoisuuden, syrjinnän ja syrjäytymisen ehkäisy ja tästä johtuvan oireilun helpottaminen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry 2015b.) Toiminnan avulla yritetään turvata asiakkaiden välistä tasa-arvoa, jotta kaikilla asiakkailta olisi yksilöllinen oikeus luoda elämälleen sellainen sisältö, kuin hän itse haluaa. (Saastamoinen 2007, 13.)

Sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan asiakkailta on usein eritasoisia ongelmia jotka voivat olla psyykkisiä, sosiaalisia tai fyysisiä. Ongelmia voi myös olla usealla eri osa-alueella samanaikaisesti. Monien asiakasryhmien on todettu hyötyvän hevosavusteisesta toiminnasta. Tällaisen erityisen tuen tarpeet voivat johtua koulutuksesta, työttö-

myydestä, köyhyydestä, avuttomuudesta, mielenterveys- tai päihdeongelmista, haasteellisista perheolosuhteista, kehitysvammasta tai vammautumisesta. (Tarvonen 2011, 8; Suomen sosiaalipedagoginen seura ry 2016.) Sosiaalipedagogisen hevostoiminnasta hyötyvät lisäksi syrjäytyneet tai syrjäytymisuhan alla olevat henkilöt. (Mattila-Rautiainen 2011, 168; Tarvonen 2011, 11.) Hevostoimintaa voidaan hyödyntää myös erilaisten sairauksien, kuten masennuksen ja neurologisten sairauksien hoitomuotona. (Mattila-Rautiainen 2011, 226–265; Granados 2011, 191–197.) Sosiaalipedagogissa hevostoiminnassa ei kuitenkaan keskitytä pelkkään fyysiseen kuntoutukseen, vaan se on kokonaisvaltainen toiminta- ja ajattelumalli. (Kaasalainen 2010, 14.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan kohderyhmänä ovat olleet aikaisemmin pelkätään lapset ja nuoret, mutta nykyään asiakaskunta on laajentunut muissakin ikäryhmissä yhteiskunnasta syrjäytymisvaarassa olevien henkilöiden kanssa työskentelyyn. (Orava 2010, 8–10.) Syrjäytyminen yhdistetään usein erilaisiin ihmisryhmiin, joita ovat työttömät, köyhät, päihteidenkäyttäjät, mielenterveysongelmaiset, asunnottomat sekä lapset ja nuoret, jotka ovat jääneet paitsi aikuisten huolenpidosta. Samassa tilanteessa tai sosiaalisen ongelman kanssa elävistä ihmisistä kaikki eivät kuitenkaan syrjäydy, joten käsitteen yhdistäminen heihin koetaan usein leimaavana. (Lämsä 2009, 35–36.) Lapsi tarvitsee erilaisia kanssakäymisiä harjoitellakseen vuorovaikutusta, jakamista ja auttamisen taitoja. Kun lapsi on saanut hyviä kokemuksia, kehittyvät sosiaaliset taidot näiden kokemusten myötä. Elävässä vuorovaikutuksessa lapsi kokee kuuluvansa yhteisöön ja pikkuhiljaa oppii säätelämään omia sisäisiä toimintojaan sekä omaa sisäistä ympäristöään. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 37–39.)

Yleisimmin nuorten syrjäytymisellä tarkoitetaan prosessia, jonka vaikuttavia riskitekijöitä ovat vanhemmuuden puute, vieraantuminen koulukulttuurista, koulutuksen puute sekä elämänhallinnan erilaiset ongelmat. Nuorten itsensä mielestä syrjäytyminen liittyy ennen kaikkea yksinäisyyteen, mutta syrjäytyminen voi ilmetä myös nuoren omien elämänvalintoja kautta, jotka johtavat yhteiskunnasta ja ihmissuhteista syrjäytymiseen. (Bizub 2003, 377–384; Aaltonen ym. 2015, 9.) Syrjäytymisessä on kyse muutoksesta, joka johtaa ulkopuolisuuteen ja ongelmien kasautumiseen. Tämä voi johtua ihmisen elämänhallintaan vaikuttavista asioista, kuten muuttuvista ihmissuhteista tai työttömyydestä. Syrjäytymisen syy voi löytyä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista tai näiden asioiden yhdistelmästä. Syrjäytymistä pidetään muutosprosessina, jossa ihminen ei esimerkiksi kykene sopeutumaan elämänmuutoksiin tai kilpailemaan työ- tai opiskelupaikasta. Nuo-

ruusikää pidetään siihen liittyvien monien muutoksien vuoksi syrjäytymiselle alttiina elämänvaiheena. Toisena syynä saattaa olla yhteiskunnassa tai kulttuurissa tapahtuvat muutokset ja näiden heijastuminen yksilöön. (Lämsä 2009, 35–36.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminnan perustana on ihmisen ja hevosen välinen vuorovaikutus sekä toimintaympäristön yhteisö, joiden tarkoituksena on ehkäistä syrjäytymistä ja tukea asiakkaan hyvinvointia ja sosiaalista kasvua. Suurin sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakasryhmä on lastensuojelu. Monella lastensuojelun kautta tulevilla lapsella tai nuorella ei ole kokemusta siitä, miltä tuntuu, kun joku on oikeasti kiinnostunut hänestä ja läsnä juuri siinä hetkessä. Hevosella on halu ottaa kontaktia ihmiseen ja ne ovat aidosti kiinnostuneita ihmisistä. Hevosen läsnäolo herättää lapsessa tai nuorella monia positiivisia tunteita, kuten ystävällisyyttä ja lämpöä. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta auttaa lasta tai nuorta luontevasti syrjäytymisen kuntoutuksessa. Hevostoiminta luo yhdessä tekemisen kautta uuden oppimista ja onnistumisia, jotka kasvattavat omanarvontuntoa. Oman osaamisen kautta, myös uuden opettaminen muille antaa lapselle ja nuorelle itseluottamusta. Hevosen kanssa toimimista ja uusien toimintamallien oppimista voidaan hyvin soveltaa muuhun arkielämään ja eteen tuleviin tilanteisiin. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys 2015a.) Toinen suuri käyttäjäjoukko ovat tavalliset nuoret, joiden voidaan ajatella hyötyvän toiminnasta ennaltaehkäisevästi. Syrjäytymisuhan alla oleva nuori saa hevostoiminnan avulla uusia omia kokemuksia ja niiden kautta oppii oivaltamaan asioita. Hevosesta huolehtiminen auttaa nuorta ymmärtämään elämäntaitoja sekä perusasioita, kuten oman hyvinvoinnin syntyyn vaikuttavia tekijöitä. Näitä ovat esimerkiksi säännölliset ruokailuajat, terveellinen ravinto, puhtaudesta huolehtiminen, liikunta ja lepo. (Orava 2010, 40; Tarvonen 2011, 15; Maujean ym. 2013, 1–6; Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys 2015a.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteena on tukea asiakkaan sosiaalista kasvua ja toiminnassa huomioidaan jokaisen asiakkaan henkilökohtaiset tarpeet. Lähtökohtana on asiakkaan oma osallistuminen ja tämä on yksi tärkeimmistä tavoitteista edistyksen aikaansaamiseksi. (Suomen sosiaalipedagoginen seura ry 2016.) Päämäärä on aina sosiaalisten ongelmien ehkäisy ja lievittäminen. Toiminnassa yhdistyvät teoriapuoli ja käytännön toteutus, jossa tavoitteet, toteutus ja arviointi tehdään yhdessä asiakkaan kanssa. (Tarvonen 2011, 8.) Sosiaalipedagogisessa työssä on tarkoituksena parantaa henkilön elämänhallintakykyä ja kannustaa ponnisteluihin oman elämänlaadun parantamiseksi. Lapsilla ja nuorilla käytetyt keinot huomioidaan kasvun ja kasvatuksen näkökulmasta. (Lämsä 2009, 35–36.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käytännön tavoitteet (Taulukko 1) koostuvat erilaisista hevosen hoitoon ja käsittelyyn liittyvistä taidoista, joiden avulla asiakas saavuttaa halutun päämäärän ja hyödyn. Toiminnan alkaessa tavoitteet laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa, ja näistä koostuu pohja koko hevostoiminnalle. Toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin vaikuttavat asiakkaan ikä ja toimintakyky, jonka pohjalta pyritään mahdollisimman yksilölliseen toimintaan. Nämä tavoitteet eivät välttämättä liity hevosen hoitoon liittyviin taitoihin, vaan ne voivat liittyä esimerkiksi asiakkaan oman hyvinvoinnin lisäämiseen. (Orava 2010, 43, 48–49.)

Sosiaalisen kasvuun pyrkiminen on yksi merkittävimmistä sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteista. Sosiaaliset valmiudet ovat välttämätön perusta erilaisille vuorovaikutussuhteille, jolloin nuoren sosiaalisen kehityksen ja kasvun tukeminen luo perustan myös myöhempää elämää varten. Sosiaalisten suhteiden puuttuminen nuoren elämästä, saattaa johtaa masennukseen ja yksinäisyyteen. (Laine & Salminen 2012, 29.) Toiminnalla pyritään myös kehittämään ryhmätyötaitoja sekä lisäämään vastuuntuntoa omasta toiminnasta. Toiminnan päämääränä voi olla fyysisen kunnon lisääminen, motoristen taitojen kehittäminen tai henkisen hyvinvoinnin lisääminen. Oleellista toiminnassa on kuitenkin, että nämä yksilölliset tavoitteet jaetaan pienempiin osatavoitteisiin, jotta päämäärä on mahdollista saavuttaa. Hevostoiminnassa tärkeää, että asiakas osallistuu toimintaan säännöllisesti ja tavoitteiden saavuttamiselle on asetettu välitavoitteita. (Orava 2010, 43, 48–49; Tarvonen 2011, 14.)

Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta asiakas saa apua myös käytännön arjen taitoihin. Hevosen kanssa toimiminen kohottaa tutkitusti mielialaa ja opettaa oman käytöksen kontrollointia sekä itsetuntemusta ja antaa uusia työkaluja tunteiden säätelyyn. Tämä vaikuttaa lapsen tai nuoren itsetuntoon ja vahvistaa hänen omia ajatuksiaan itsestään ja ympärillä olevasta maailmasta. Toiminnalla pyritään luomaan uusia kokemuksia sekä opettamaan arjenhallinnassa tarvittavia taitoja. (Orava 2010, 44–47; Hession ym. 2014, 19–23.)

Hevostoiminnan tavoitteita ovat erilaiset elämyksen tunteet ja mielialan kohoaminen. Elämyksellisyys mahdollistaa asiakkaan mielenkiinnon säilymisen hevostoimintaa kohtaan, jolloin tekeminen on mielihyvää tuottavaa. Asioiden tullessa tutuksi pyritään löytämään uusia asioita, joiden avulla hevostoiminta säilyy jatkossakin mielenkiintoisena. Toiminta voidaan aloittaa hevosiin ja ympäristöön tutustumalla ja hevosten käyttäytymistä seuraamalla. Vähitellen toimintaan voidaan ottaa mukaan nuoren mielenkiinnon mukaan erilaisia askareita, joita hevosten kanssa voidaan tehdä. (Orava 2010, 44–51, 68–70.)

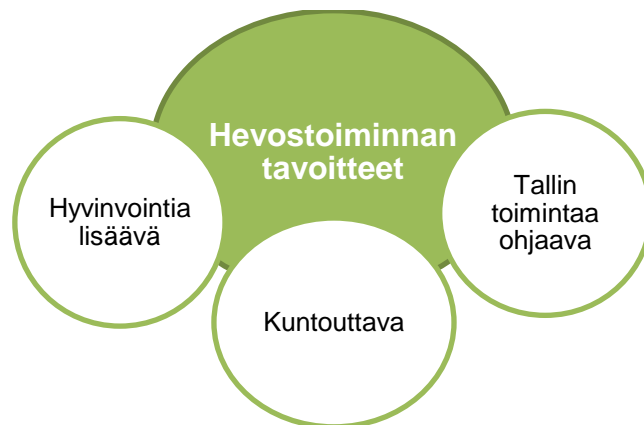
Taulukko 1. Tavoitteet.

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet	
Hevostoimintaan tarvittavat taidot	Hevosen käsitteleminen ja perushoito Toimintaan sitoutuminen
Yksilöllisen kasvun taidot	Motoristen taitojen parantaminen Fyysisen kunnon parantaminen Elämyksellisyyden kokemukset Mielialan kohottaminen Itsesäätelyn vahvistaminen Tunne-elämän taidot Itsetunnon parantaminen Itsetuntemuksen vahvistaminen Arjenhallinnan parantaminen
Sosiaalisen kasvun taidot	Vuorovaikutustaitojen vahvistaminen Sosiaalisuuden vahvistaminen Kommunikaation parantaminen Yhteisöllisyyden kokeminen Luottamuksen ja turvallisuuden tunne
Asiakkaan henkiset taidot	Voimaantuminen Elämänhallinnan kehittäminen

Hevostoiminta on prosessi, joka etenee uusien asioiden oppimisen ja oman mielenkiinnon kautta, jotta toiminta pysyy mielenkiintoisena. Muita tavoitteita ovat itsesäätely, tunne-elämän hallinta tai itsetuntemus. Itsesäätelyssä tavoitteena on saada asiakkaan käyttäytyminen hallintaan, jolloin hän itse kontrolloi itseään. Asiakkaan käsitellessä ja tunnistaessa omia tunteitaan, niitä käydään läpi hänen kanssaan. Tällä tavoin tunteita voidaan muuttaa sanoiksi. Hevostoiminnassa ei aina tarvitse kontrolloida omia tunteitaan, koska tunteiden näyttäminen ja kokeminen edesauttavat itsekontrollin kehittymistä. Tällöin asiakas kykenee jatkossa rauhoittumaan ja rentoutumaan ja hän oppii keskittymään ja olemaan tarkkaavainen. Näiden taitojen karttuessa, asiakas pärjää jo itsenäisesti tallilla, koska hän osaa tiedostaa tulevat tehtävät ja työt ja kokee rutiininomaisen toiminnan tuovan turvaa. Itsetuntemuksen kehitys ilmenee niin, että asiakas oppii hevostoiminnan aikana itsestään uusia asioita, esimerkiksi ymmärtämään omia ajatuksiaan,

tunteitaan ja omaa toimintaansa. Asiakas löytää myös toiminnan avulla omia vahvuuksiin. Oman tahdon tukemiseen liittyvillä harjoitteilla pyritään lisäämään nuoren itsetuntoa ja omien tuntemuksien käsittelyä. Näin opetetaan nuorta tunnistamaan omia mielenkiinnon kohteita sekä rohkaistaan häntä tuomaan niitä enemmän esille. (Orava 2010, 44–51, 68–70.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet voidaan saavuttaa kolmen eri mallin mukaisesti (Kuva 1). Nämä mallit eroavat toisistaan toteutus ympäristön ja tavan mukaan. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta voi olla asiakkaan hyvinvointia lisäävää tai kuntouttavaa toimintaa tai se voi toimia hevostallin toimintaa ohjaavana toimintana. (Orava 2010, 66–73.)

Kuva 1. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tavoitteet.

Asiakkaan **hyvinvointia lisäävässä** toiminnassa sosiaalipedagoginen hevostoiminta voi olla yhtenä osana nuoren kuntoutusprosessissa. Tavoitteet asetetaan yksilöllisesti ja niitä seurataan kokonaisvaltaisen kuntoutuksen osana. Hyvinvointia lisäävänä toimintana sosiaalipedagogisen hevostoiminnan pääpaino ei ole kuntouttaa asiakasta, vaan lisätä hänen hyvinvointinsa kokemusta. Toiminnan keskeisiä perusosia ovat erilaiset toiminnalliset asiat, yhteisöllisyys ja elämyksien kokeminen. Yhteisöllisyys muodostuu yhdessä tekemisestä ja kokemisesta. (Orava 2010, 68–70.) Yksilöllisyyden, oman edun ja itsekeskeisyyden korostaminen kuntoutumisessa ovat siirtymässä sivuun yhteisöllisyyden tieltä. Viime vuosina yhteisöllisyydestä on etsitty ratkaisua ja uutta ehkäisykeinoa muun muassa nuorten syrjäytymiseen. (Murto 2013, 9–11.)

Eri sairauksissa käytettäviä sosiaalipedagogisia hoitokeinoja voidaan käyttää hevosien kanssa toimimisessa, riippuen asiakkaan omista voimavaroista. Toiminnassa ovat mukana kaikki hevostoimintaan kuuluvat menetelmät tai siihen liittyvät asiat. Hevonen on joko konkreettisesti läsnä toiminnassa tai se on toiminnan motiivina. Talliympäristössä tapahtuvan toiminnan lisäksi voidaan tehdä harjoitteita hevosen kanssa. (Orava 2010, 60.) Hevosen käyttö eläinavusteiseen toimintaan on alun perin saanut alkunsa fysioterapiasta ja myöhemmin laajentunut sosiaalipedagogiaan, psykiatriaan ja psykoterapiaan. (Mattila-Rautiainen 2011, 168–220.)

Eri sairauksissa hoitokeinot painottuvat jokaisen yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Masennuksen hoidossa hevonen on koettu aisteja aktivoivaksi kokemukseksi, jossa hevonen saa henkilön jälleen tuntemaan ja avaa mahdollisuuden tällä tavoin toipumiseen (Mattila-Rautiainen 2011, 168–220.) Neurologisia sairauksia kuten MS -tautia, alaselkäkipua ja selkäydinvammoja sairastavien kuntoutuksessa ratsastamisesta ja hevosten kanssa toimimisesta henkilöt ovat kokeneet lihaskunnon parantuneen sekä mielihyvän lisääntyneen. Myönteisiä vaikutuksia on ollut myös kiputuntemuksissa sekä tasapainon paranemisessa ja lisääntyneessä kehotuntemuksessa. (Granados 2011, 191–197; Mattila-Rautiainen 2011, 226–265.) Leikki-ikäisen lapsen kohdalla hyötyjä voidaan hakea silmä-käsi yhteistyön, kehon hahmottamisen ja koordinaatiokyvyn kehittämisessä. Myös eriaisteiset ja erilaatuiset vammautuneet sekä kehitysvammaiset saavat tukea kuntoutumisen ylläpitämiseen. (Mattila-Rautiainen 2011, 271–316; Hession ym. 2014, 19–23.) Vammautuneet henkilöt kokevat usein elämänlaatunsa paranevan hevostoiminnan avulla. He kykenevät onnistumisien kautta todistamaan itselleen sekä muille, että ovat enemmän, kuin heidän vammansa. (All A.C. ym. 1999.) Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret hyötyvät hevostoiminnasta sosiaalisia taitoja vahvistamalla sekä lisäämällä yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tunne vahvistuu hevosen ja kuntoutujan välillä sekä hevostoiminnassa mukana olevien ihmisten välillä. (Mattila-Rautiainen 2011, 347–370.)

Eläinavusteisesta toiminnassa, johon sosiaalipedagoginen hevostoiminta lukeutuu, vaaditaan hevoselta erilaisia ominaisuuksia, kuin **eläinavusteisessa terapiassa**. Terapialla tarkoitetaan erilaisia hevosen kanssa tehtäviä tavoitteellisia harjoitteita, kuten tuntirsastusta, jossa hevonen ei saa reagoida samalla tavalla ratsastajaan. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa hevosen tärkein ominaisuus on juuri se, että eläin on kiinnostunut ihmisestä. (Pitkänen 2008, 12.) Hevonen saa olla herkkä, aktiivinen ja osallistuva, jolloin se vastaa ja reagoi ihmisen vaihteleviin tunnetiloihin.

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tärkeänä osana ovat hevosen fyysiset ominaisuudet, kuten herkkyys, lämpö ja hajut. Hevosen ruumiinlämpö on korkeampi, kuin ihmisen, joten se antaa hevosen selästä mukavan paikan rentoutumiseen. Hevosen käyntiliike muistuttaa paljon ihmisen kävelyä askellukseltaan, ja tätä voidaankin käyttää apuna myös fysioterapeuttisessa kuntoutuksessa, jossa hevosen rytmi välittyy kuntoutujalle. (Tusa 2007,149.)

Vuorovaikutus hevosen kanssa tuo luonnollisen tilanteen kommunikointitaitojen harjoitteluun. Eläin ei noudata ihmisen perinteisiä sosiaalisia arvoasetelmia, vaan se elää nykyhetkessä ja reagoi siinä hetkessä eteen tuleviin asioihin. Se viestii eleillään ja ilmeillään, kun taas ihmiset käyttävät sanallista viestintää. Hevosen kanssa tarvitaan taitoa lukea elekieltä sekä kykyä ilmaista itseään selkeästi. Tunnetasolla ihminen ei pysty ilmaisemaan kaikkea viestintää sanallisesti. Tämän takia hevonen reagoi ihmisen kehonkieleen ja sanattomaan viestintään. Hevonen heijastaa ihmisen käyttäytymistä ja hevosen antama reaktio on välitön ja rehellinen, jolloin tämä reaktio edesauttaa hevosen ja ihmisen välisen luottamuksen syntymistä. (Bizub 2003, 377–384; Tarvonen 2011, 15.) Tunteiden ilmaiseminen on eläimelle usein helpompaa, kuin tunteiden ilmaisu kahden ihmisen välillä. Todennäköisesti syy on siinä, että suhde eläimeen on välittömämpi. Ihmisten keskinäisessä vuorovaikutuksessa on usein mukana ristiriitoja, joka tuottaa ahdistusta ja stressiä. Ihmisen voi olla vaikea hyväksyä tai vastaanottaa toisen ihmisen tunteita ja lisäksi ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa tulee usein väärinymmärryksiä. Eläimen kanssa toimiessa on helpompaa ylittää näitä tunnerajoja ja uskaltautua antamaan enemmän itsestään. Nämä tunteet ovat yksinkertaisia ja saavat aikaan hyväksytyksi tulemisen kokemuksia. (Pitkänen 2008, 13.) Hevonen ei syrji ihmistä ulkonäön, vamman, taitojen, taustan tai minkään muun perusteella, vaan kaikki voivat kohdata hevosen aitona omana itsenään. Siksi hevonen on rehellinen ystävä, joka voi tarjota eheyttävän kokemuksen ihmisuhteissa haavoittuneelle asiakkaalle. (Tarvonen 2011, 15.)

Toisaalta hevonen odottaa, että sitä kohdellaan hyvin. Siksi hevosen kanssa toimiva ihminen saa ainutlaatuisen oppimistilaisuuden oman käyttäytymisensä vaikutuksesta toiseen elävään olentoon. Hevonen antaa usein palautteen heti ja aidosti, mutta kuitenkin eläin on usein myös armahtavainen. Jos ihminen korjaa omaa ei-toivottua käytöstään, hevonen antaa positiivisen palautteen välittömästi. Silloin se käyttäytyy vastaavasti yhteistyöhalukkaasti. Esimerkiksi vahvaluonteinen hevonen kestää hyvin nuoren kiukunpuuskat ja antaa vastauksen esimerkiksi näykkäisemällä, jolloin nuori huomaa, ettei hän ole täysin keskittynyt siihen, mitä ollaan sillä hetkellä tekemässä. (Puustinen 2015, 7–8.)

Hevosen palaute voi olla useasti helpompi ottaa vastaan kuin palaute, joka on saatu toiselta ihmiseltä. Kun suuri ja voimakas eläin tekee asioita yhdessä pienemmän ihmisen kanssa, antaa tämän kuljettaa, hoitaa ja ohjata itseään, saa tämä usein aikaan nuorelle onnistumisen tunteita ja tulee tunne siitä, että osaa tehdä asioita oikein. (Tarvonen 2011, 15; Maujean 2013, 515–522.)

Hevostallin toimintaa ohjaavaan työhön kuuluu kaikki sosiaalipedagoginen hevostoinnin sisältämät menetelmät. Siinä huolehditaan hevosten hyvinvointiin liittyvistä asioista ja tallin päivittäisistä rutiineista sekä hevostallia ohjaavasta toiminnasta. Tähän kuuluu erilaiset tallin työt ja hevosten hoidossa avustaminen. Nuori saa mielekästä tekemistä ja hän kokee itsensä tärkeäksi osaksi talliyhteisöä. Nuoren elämä saa samalla sisältöä ja arkeen tulee tietty rytmi ja aikataulu, josta pitää kiinni. Tallin töiden lomassa kehittyvät myös yhdessä tekemisen avulla vuorovaikutustaidot ja luottamus. Tallitoiminta onkin koko talliyhteisöä ohjaavaa toimintaa. Talliympäristö ja sen tarjoamat mahdollisuudet antavat hyvät puitteet erilaisten taitojen opetteluun ja kehittämiseen. Yhdessä toimiminen lisää yhteisöllisyyttä ja sisältää menetelmiä, joiden kanssa huolehditaan hevosten hyvinvoinnista. Hevosen huolenpito vaatii arkirutiineja, mikä kannustaa nuorta ottamaan vastuuta omista tekemisistään. Jotta voi ottaa vastuuta hevosesta, nuori joutuu väkisinkin huolehtimaan omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Talliympäristössä toimiminen on hyvin fyysistä, jolloin fyysisen kunnon kehittäminen on tärkeää ja varusteiden huoltamisella kehitetään hienomotoriikkaa. Tämä toiminta lisää nuoren itsetuntoa, oppimisen ja onnistumisen tunteella. (Orava 2010, 75; Puustinen 2015, 7.)

Hevosen hyvinvointi ja siitä huolehtiminen tuo nuorelle käsitystä myös omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Ymmärrys siitä, että hevonen on ruokittava ja juotettava säännöllisesti saa nuoren ymmärtämään, että hänenkin täytyy juoda ja syödä säännöllisesti. Näin hän oppii huolehtimaan myös omista arkisista tarpeistaan ja omasta terveydestään. Nuoren pitää oppia toimimaan vastuullisesti sekä sietää stressiä aiheuttavia asioita. Hevosten kanssa toiminnalla onkin tavoitteena kehittää arjen hallintaa, vastuunottoa itsestään ja lähiympäristöstään. Tavoitteena on, että nuori ymmärtää kaikkien näiden asioiden merkityksen ja alkaisi itse huolehtimaan itsestään ja arkirutiineistaan, peseytymällä, ruokailemalla ja lepäämällä. Hänen tulee ymmärtää, että vääjäämättömästi eteen tulevia toistuvia asioita pitää oppia sietämään. (Puustinen 2015, 6.)

Tallin yhteisö koostuu tallin omasta henkilökunnasta, hevostoinnin asiakkaista, muista tallia ympäröivistä yhteisöistä, sekä mahdollisista muista sidosryhmistä. Lasten

ja nuorten asiakkaiden vanhemmat ovat myös kiinteästi mukana toiminnassa. Sosiaali-pedagogisen hevostoiminnan ensisijainen tarkoitus ei ole ratsastus ja sen opettelu, vaan tärkein tehtävä on luoda yhteys hevoseen ja tehdä asioita hevosen kanssa yhdessä, mistä saadaan ja saavutetaan onnistumisen tunteita. Toiminta tapahtuu aina talliympäristössä, joka on samalla myös hevosen oma elinympäristö, ja jossa hevosen omat tarpeet sijoittuvat etusijalle. Itsestään jo tallin ympäristö antaa mahdollisuuden monipuoliseen toimintaan ja toiminnassa onkin tarkoituksena tuottaa asiakkaalle onnistumisentunteita siitä, että hän osaa toimia itsenäisesti ja oikealla tavalla. Tätä on hyvä harjoitella juuri hevosella, koska hevonen on herkkä ja vastavaikutteinen kommunikaatiossaan. (Tarvonen 2011, 14.)

Yhteisillä pelisäännöillä ja myönteisillä yhteisön kehittämisellä on kiusaamista tai syrjintää ehkäisevä vaikutus. Kun yhteisössä on selkeät rajat ja tiukka valvonta, nuoret eivät koe ilmapiiriin olevan kielteinen, koska säännöt ovat hyvin perusteltuja. Kiusaamisen ja häiriökäyttäytymisen ennaltaehkäisy on yhteydessä nuoren itsetunnon vahvistamiseen, tukemiseen, oikean ja väärän toiminnan oppimiseen. Kun nuorella on terve itsetunto, tämän ei tarvitse turvautua väkivaltaan tai huomionhakuisuuteen negatiivisella tavalla. (Liimatainen—Lamberg 1996, 104–106; Junntila 2015, 138,180.)

Hevosen selässä tehtävät harjoitukset jaetaan kahteen eri ryhmään, jotka ovat ratsastus ja muut hevosen selästä käsin tehtävät harjoitukset. Harjoitusten tarkoituksena on pyrkiä vaikuttamaan asiakkaan motoriseen ja fyysiseen kehitykseen. Varusteiden laittaminen vaatii sorminäppäryyttä, joten se kehittää samalla asiakkaan hienomotoriikkaa. Ratsastukseen liittyvät harjoitukset kehittävät ennen kaikkea tasapainoa, motoriikkaa ja kehonhallintaa, sekä fyysisen kunnon parantumista. (Orava 2010, 44, 55.) Ratsastaminen rohkaisee ratsastajaa ottamaan riskejä, kehittämään kärsivällisyyttä, itsesääätelyä sekä itsekuria. Ison eläimen ohjaamisesta saa onnistumisen kokemuksen omasta kykeneväisyydestään. (All A.C. ym. 1999.) Selästä käsin tehtävät harjoitukset suunnitellaan nuoren oman toimintakyvyn ja halujen mukaan. Apuna voidaan käyttää terapiavyötä, joka kiinnitetään hevosen ympärille. Siinä on kahvat, joista asiakas voi pitää tukevasti kiinni. Ratsastuksessa ratsastaja vaikuttaa hevoseen erilaisten apujen kanssa, esimerkiksi pohje avuilla, ohjas avuilla, istunnalla ja ääni avuilla. Ratsastuksessa toteutuu jatkuvasti yhteinen vuorovaikutus hevosen ja ratsastajan välillä. Kommunikoiminen on vastavuoroista, koska hevosen antamia merkkejä pitää oppia tulkitsemaan. Tällä pyritään vahvistamaan nuoren vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Samalla nuoren itsetunto vahvistuu, kun hän saa onnistumisien kokemuksia. (Orava 2010, 44, 55.)

Ratsastustunti on verrattavissa kuntosaliharjoitteluun tai hölkkään. Fyysinen urheilu lievittää jo itsessään stressiä, mutta kun siihen yhdistetään hevonen, saadaan liikunnasta irti vielä enemmän. Hyvän olon vaikutus tulee ihmisen ja hevosen välisestä vuorovaikutussuhteesta, josta tutkijoiden kesken puhutaan nimellä human–animal-bond (ihmisen ja eläimen välinen sidos ja hevosista puhuttaessa human-equine-bond (ihmisen ja hevosen välinen sidos). (Pitkänen 2008, 11–12.)

Ratsailla ihminen saa kokemuksen läheisyyden lisäksi hoivan antamisesta ja vastaanottamisesta. Parhaimmillaan avautuu aivan uusi näkökulma koko inhimilliseen olemukseen. Stressaavan tilanteen tai raskaan päivän jälkeen hevosen kanssa vietetyn ajan loputtua olo on usein aivan päinvastainen kuin tallille tultaessa. Jännitys on lauennut, olo on keskittyneempi ja hetkellinen epätoivo lievittynyt. Hevonen on suora ja rehellinen, mutta lempeä ja rohkaiseva peili ihmisen tunnemaailmalle. (Pitkänen 2008, 17–18.)

Hevosen kanssa ajamista voidaan toteuttaa joko kärryillä tai talvisin reellä. Asiakas voi oman kykynsä mukaan harjoitella ohjastamista itse tai vain istua kyydissä ohjaajan ajassa hevosta. Hevosta ajettaessa voidaan kokea myös liikkeen rytmi ja saada elämyksiä ympäristöstään, ihan niin kuin ratsastuksessakin. Liikuntarajoitteisille asiakkaille hevosen kanssa ajaminen voi olla ainoa keino saada elämyksiä ja toiminta on samankaltaista kuin ratsastaessakin. Hevosen kanssa ajamisessa pystytään myös harjoittelemaan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. (Orava 2010, 53.)

Maasta käsin työskentelyssä asiakas ohjaa ja hallitsee hevosta maasta, ei selästä tai kärryjen kyydistä. Laajemmin asiaa ajatellen kaikki hevosen hoitoon liittyvät toimenpiteet ja arkirutiinit kuuluisivat työskentelyyn maasta käsin, mutta maasta käsin tapahtuvat harjoitukset on määritelty tarkoittamaan vain toimintaa, jota harjoitellaan tietoisesti. Harjoituksilla voidaan harjoitella keskinäistä vuorovaikutusta ja kommunikaatiota, omaa tahtoa, sekä keskinäistä yhteistyötaitoa. (Orava 2010, 44.)

Aistiharjoituksissa hyödynnetään hevosen fyysisen olemuksen antamia vaikutuksia, joita ovat hevosen lämpö-, tunto- ja hajukokemuksia. Näissä harjoituksissa asiakas voi kokeilla esimerkiksi hevosen turpaa, halailla hevosta, jolloin voi tuntea hevosen lämmön. (Orava 2010, 46.) Hevosen ruumiinlämpö on noin 1,5 astetta korkeampi verrattuna ihmisen ruumiinlämpöön, ja se tekeekin hevosen koskettamisesta miellyttävän kokemuksen. (Tusa 2007, 149.) Nuori voi esimerkiksi painaa poskensa vasten hevosen karvaa, jolloin voi tuntea, miten pehmeä ja lämmin hevonen on. Näihin harjoituksiin voidaan luoda lisää

ulottuvuutta antamalla hevosen olla vapaa, jolloin tunne-elämys on aidoimmillaan. Tällaisesta harjoituksesta saadaan fyysisten ominaisuuksien lisäksi myös asiakkaan ja hevosen välistä vuorovaikutussuhdetta harjoiteltua enemmän. (Orava 2010, 46.)

Hevosen seuraaminen, eläimen ollessa vapaana yksin tai laumassa esimerkiksi laitumella tai tarhassa, pystytään seuraamaan lajinmukaista käyttäytymistä. Tätä voidaan pitää vertauskuvana asiakkaan tunteiden tunnistamiseen, kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen tiedostamiseen. Esimerkiksi nuori asiakas ymmärtää, että perheessä tai talliyhteisössä on myös se vahvempi ja voimakkaampi taho, joka päättää asioista. Nuori oppii tällä tavoin kunnioittamaan toisia ja löydetään oman paikkansa. (Orava 2010, 44.)

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan harjoittajat ovat lähtöisin Suomen ratsastajainliiton ja Kuopion yliopiston sosiaalityön sekä sosiaalipedagogiikan laitoksen käynnistämästä sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta. Koulutus on täydennyskoulutusta ja ensimmäinen koulutus Suomessa on järjestetty vuonna 2002. Koulutukseen hakeutuu muun muassa pohjakoulutukseltaan sosionomeja, sairaanhoitajia ja opettajia. Vuoden 2010 alussa sosiaalipedagogisen hevostoiminnan koulutuksen käyneitä ohjaajia oli Suomessa noin 170 henkilöä. (Orava 2010, 25) Koulutusta järjestävät Suomessa tällä hetkellä Ypäjän Hevosopisto ja Metsäkylän ratsastuskeskus, yhdessä Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahea ja Sosiaalipedagogisen Hevostoimintayhdistys ry:n kanssa. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry, 2010).

Toisena koulutuksen järjestäjänä on Itä-Suomen koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate yhdessä Ylä-Savon ammattiopisto Hingunniemen kanssa. Koulutukset ovat maksullisia ja niihin sisältyy sekä verkko-opiskelua että lähipäiviä. Koulutuksesta ei saa pätevyyttä ammattiin, mutta se lisää valmiuksia sosiaalisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten hevostoiminnan toteuttamiseen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry, 2010).

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennyskoulutuksen sisällöt saattavat vaihdella aihealueittain. Keskeistä on asiakkaan kokonaistilanteen kartoittaminen, eli niin sanotun sosiaalisen diagnoosin tekeminen. Koulutuksessa perehdytään sosiaalipedagogisen hevostoiminnan teoriapohjaan, hevoseen kuntouttavana eläimenä kokonaisvaltaisesti, omaan ohjaajan rooliin ja ammatillisuuteen sekä saadaan valmiuksia konkreettiseen työn toteutukseen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry, 2010).

Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta kertovan materiaalin keskittymisen jälkeen kirjallista tietoa syvennettiin 24.2.2016 sosiaalipedagogista hevostoimintaa ammatikseen

harjoittavan asiantuntijan haastattelulla. Haastateltavan Nina Fagerströmin mukaan toiminnassa korostuu yhteisöllisyys sekä moniammatillisuus. Haasteena toiminnalla hän kokee sen, että sosiaalipedagogiselta hevostoiminnalta puuttuu Suomessa rahoittava taho ja toimintaan ei voi saada kelan tukea samoin, kuin ratsastusterapiaan. Tämän vuoksi useimmat asiakkaista maksavat itse tai maksajana voi olla sosiaalihuolto esimerkiksi lastensuojelu tapauksissa.

3 OPAS

Hyvän oppaan tarkoitus on saada lukija oppimaan uutta sekä tietämään, tekemään ja ymmärtämään asioita oppaan neuvomalla tavalla. (Hyvärinen 2005, 1769, 1771.) Opas kirjoitetaan lukijaa varten, joten sen tulee tarjota lukijalle hänen kaipaamansa tietoa. Tämän vuoksi opasta suunniteltaessa tulee tietää, kenelle opas on tarkoitettu, jotta lukija löytää oppaasta etsimänsä hyödyn. Jos opas on tarkoitettu kaikille eli ei pelkästään ammattihenkilöstölle, tulee termistön olla yleiskielistä ja yksiselitteistä, jotta se on kohderyhmän helposti ymmärrettävissä. Tällöin lukijan on helpompi samaistua oppaan sisältöön ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. (Jussila ym. 2006, 92.)

Hyvän oppaan tieto on kirjoitettu niin, että sen teksti on suunnattu lukijalle ja tämä on hyvä ottaa huomioon jo oppaan suunnitteluvaiheessa. Hyvin koottu opas rakentuu niin, että se etenee loogisesti ja teoria osuuden aiheet liittyvät toisiinsa. Oppaan teksti voidaan koota loogiseen järjestykseen monin eri tavoin. Opas voi edetä aiheen mukaisessa järjestyksessä tai sen voi koota ajan tai aakkosten mukaan. Järjestyksenä voi olla myös vastakohta-asetelmat ja vertailut, kysymykset ja vastaukset. Järjestystä miettiessä tulee huomioida tekstin sisältö ja se, mikä järjestys palvelisi parhaiten lukijaa. Yleensä oppaan tekstissä on hyvä käyttää tärkeysjärjestystä, jolloin lukija löytää helposti etsimänsä tiedon. Tekstin tulee koostua selkeistä kappaleista, jotka ovat helposti luettavissa ja sopivan mittaisia. Tekstissä tulee noudattaa hyvää kielioppia ja oikeinkirjoitus-sääntöjä. Oppaan ulkoasun tulee olla selkeä, helppolukuinen ja käyttötarkoitustaan vastaava. Tällöin opas antaa luotettavan ja ammatillisen kuvan lukijalle ja se motivoi lukijaa perehtymään oppaan sisältöön. Lukija muistaa myös lukemaansa paremmin, jos hän on kiinnostunut lukemastaan. (Jussila ym. 2006, 63–66; Pätsi 2010, 18–19.)

Kuvien käyttö osana teorian tietoa tulee olla luontevaa ja niiden tulee tukea tekstiä. Kaavioiden ja taulukoiden avulla voidaan havainnollistaa teoriaa, jolloin se tukee ja selkeyttää tekstin sisältöä. Nämä eivät kuitenkaan voi olla ainoana tiedonlähteenä, vaan niihin tulee viitata itse tekstissä. Hyvin tehdyt ja asiaan kuuluvat kuvat tekevät tekstistä kiinnostusta herättävämmän, mutta eivät kuitenkaan pelasta huonoa tekstiä. (Jussila ym. 2006, 68–69.)

Oppaan kokoaminen on prosessi, jossa kirjoittamisen yhteydessä tulee jatkuvasti palata uudelleen jo kirjoitettuun tekstiin ja näin arvioida sekä muokata sitä kokonaisuuden kan-

nalta sopivaksi. Opasta kootessa on tärkeää ensin syventyä laajasti käsiteltävään aiheeseen kokonaisuudessaan ja tämän jälkeen alkaa jäsentelemään asioita oppaaseen. Aineistoa kootessa tulee miettiä, mitkä asiat ovat oleellisia ja tiivistää ne oppaaseen. (Rentola 2002, 225, 228.)

4 PROJEKTIN TEHTÄVÄ JA TAVOITE

Projektin tehtävänä on luoda opas sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käyttämisestä syrjäytyneiden nuorten toimintamuotona.

Projektin tavoitteena on lisätä tietoisuutta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen käytöstä. Tiedosta julkaistaan opas terveystieto-sivustolla.

5 PROJEKTIN EMPIIRINEN TOTEUTUS

Opinnäytetyön aiheen valinta perustuu tekijöiden omaan kiinnostukseen hevosten käyttämisestä ihmisen hyvinvoinnin tukena sekä omiin kokemuksiin hevostoiminnasta. Tiedon haku osoitti, että sosiaalipedagoginen hevostoiminta on Suomessa vielä suhteellisen tuntematon käsite ja siitä syystä myös vähän käytetty toimintamuoto. Projektin tarkoituksena oli tuoda sosiaalipedagogista hevostoimintaa enemmän esille ihmisten tietoisuuteen.

Aiheen valinnan jälkeen projekti jatkui kirjallisuuskatsauksella, joka koottiin aikaisemmin tehtyjen tutkimuksien pohjalta. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on perehtyä ensin valittuun aiheeseen ja saada siitä yleiskuva, jotta oman työn sisällön voi rajata ja työhön voi lähteä keräämään lisätietoa aiheesta. Kirjallisuuskatsauksen pohjalta tekijät pystyvät perustelemaan tekemiään valintoja ja aiheen rajauksia (Hirsjärvi 2001, 95–96).

Aineistoon kerättiin tietoa kirjallisuudesta, internetistä sekä haastattelusta. Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen hyödyistä on tehty myös jonkin verran tutkimuksia, joita on hyödynnetty tässä työssä. Suomalaisen tutkimuksen lisäksi tietoa on haettu englanninkielisistä tutkimusartikkeleista. Tiedon hakuun on käytetty Cinahl – tietokantaa, jonka avulla löytää maailman laajuisesti tietoa hevostoiminnan hyödyntämisestä hoito- ja kuntoutusmuotona. Hakusanoina käytettiin riding, therapy, autism, children, horse, stress reduction, horse therapy & stress reduction, horse therapy & autism, riding horses ja riding therapy. Hakutuloksista valikoitui työhön kuusi eri artikkelia, jotka käsittelivät aihetta ja olivat sopivia työhön. Tiedon hakuja kuvataan taulukossa (Liite 1).

Projektisuunnitelmaan koottiin kirjallisuuskatsaus sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta tehdyistä tutkimuksista ja alan kirjallisuudesta sekä tämän projektin tehtävästä ja tavoitteesta. Projektisuunnitelma ja projektianomus hyväksyttiin Turun ammattikorkeakoululla. Projektina tehtävästä oppaasta, joka julkaistaan terveystieto-sivustolla, kirjoitettiin toimeksiantosopimus (Liite 2) Turun ammattikorkeakoulun kanssa.

Kokonaisvaltaisesta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta on Suomessa vähän julkaistuja kirjoja, joten materiaalina käytettiin lisäksi erilaisia pro gradu –tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Hevostoiminnan eri alakäsitteistä löytyi jonkun verran suomen- ja englanninkielistä kirjallisuutta, joita on käytetty työssä. Työssä haluttiin keskittyä käsittelemään syrjäytyneiden nuorien auttamista sosiaalipedagogisen hevostoiminnan keinoin,

sillä toiminnan tarjoama tuki soveltuu heille erinomaisesti. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on kehitetty syrjäytymisen ehkäisyyn ja sosiaalisen kehityksen ja hyvinvoinnin lisäämiseen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry. 2015a) vaikka toimintaa käytetään muidenkin ihmisten ja erilaisten elämässä eteen tulevien haasteiden voittamiseen.

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan teoretiedon lisäksi käytännön tason tietoa kerättiin sosiaalipedagogista hevostoimintaa ammatikseen harjoittavan asiantuntijan haastattelulla. Haastattelu on joustava tapa saada lisätietoa aiheesta, mutta sen käyttäminen tulee olla perusteltua, jotta sitä voidaan käyttää tiedonkeruumenetelmänä (Hirsjärvi 2001, 191–192). Haastattelu toteutettiin etukäteen mietityillä kysymyksillä, jotka koottiin Word - tiedoston pohjaan haastattelun rungoksi (Liite 3). Kysymykset valikoituivat sen mukaan, millaista tietoa koimme tarpeelliseksi itse käytännön työstä sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta. Taustatietoina kysyimme haastateltavan perustiedoista, koulutuksesta ja toimipaikasta, jossa hän työtään harjoittaa.

Haastattelun toinen osio nimettiin fyysiseksi kokonaisuudeksi, jossa kyseltiin enemmän toiminnan konkreettisesta toteutuksesta eli tunnin sisällöstä ja rakenteesta. Toivottavaa oli saada tietää mitä itse toiminnassa tapahtuu ja mitkä ovat toiminnan tavoitteet yksilöllisellä tasolla. Fyysiseen osuuteen kuului myös kokonaisuuden kuvan rakentuminen ja asiakkaan prosessin hahmottaminen alusta loppuun sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Kolmas osio nimettiin psyykkiseksi, tähän osuuteen heräsi mielenkiinto siitä, mitkä ovat sosiaalipedagogisen toiminnan hyödyt verrattuna tavalliseen ratsastustunneilla käymiseen.

Haastattelun rungon viimeinen osio nimettiin sosiaalisesti kokonaisuudeksi. Tässä osiossa kyseltiin, kuinka nuoret päätyvät palvelun piiriin ja millaisista nuorista sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakkaat pääsääntöisesti koostuvat. Työn edetessä kävi ilmi, että yhteisöllisyys yhdistetään voimakkaasti sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan ja selvitettiin, mitä toiminnan harjoittaja yhteisöllisyydestä tallilla tuo esiin ja kuinka yhteisöllisyys toiminnassa hänelle näyttäytyy. Yhteisöllisyyden kautta pohdittiin haasteita nuorien elämässä ja sitä millaiset haasteet se asettaa toiminnalle ja yhteisöllisyyden toetutumiselle toiminnassa.

Haastattelun runkoon laitettiin vielä lopuksi kysymyksiä käytännön esimerkeistä, kokemuksista ja näkemyksistä sosiaalipedagogisen hevostoiminnan harjoittajan silmin. Haastateltavamme on tehnyt pitkän uran hevosalalla sekä hoitoalalla, joten kysymyksiin

lisättiin hänen omakohtainen mieleenpainuvin kokemus liittyen nuoriin sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Työn edetessä ja aihetta tutkiessa tuli esille paljon tietoa siitä, mitkä asiakaskunnat palvelua käyttävät, mutta halusimme myös tämän kysyä käytännön sosiaalipedagogisen työn harjoittajalta, jotta saisimme käytännön tietoutta eri yhteistyötahoista.

Tapasimme sovitusti 24.2.2016 Nina Fagerströmin kanssa, jolla on pitkä työhistoria lapsi- ja nuorisotyöstä sekä hevostoiminnasta. Koulutukseltaan haastateltava on lastentarhanopettaja, sosiaalityöntekijä, ratsastuksenohjaaja, aikuisopettaja ja erityistason ratsastuskeskeinen psykoterapeutti. Lisäksi hän on yksi sosiaalipedagogisen yhdistyksen perustajajäsenistä ja toiminut monena vuotena jo yhdistyksen puheenjohtajana. Vuonna 2004 hän on käynyt ensimmäisessä Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen ja sosiaalisen kuntoutuksen- täydennyskoulutukset vuonna 2004. Hän omistaa hevostallin lähellä Turun keskustaa, jossa hänellä toimii ratsastuskoulu ja jossa hän on harjoittanut sosiaalipedagogista hevostoimintaa ja monimuotoista ratsastus- ja tallitoimintaa.

Kysymykset olivat selkeää käyttökieltä ja jokainen haastattelussa mukana ollut ymmärsi kysymykset samalla tavoin. Varmistimme myös haastattelijoina, että saimme tarvittavan tiedon. Haastattelu suunniteltiin huolellisesti ja aikaa käyttäen. Haastateltavaa ei pakotettu tai altistettu vastaamaan sellaisiin kysymyksiin, joihin tämä ei halunnut vastata. Haastateltavalla oli riittävä tieto ja taito, että hän kykeni vastaamaan esittämiimme kysymyksiin.

Hän kertoi sosiaalipedagogisen hevostoiminnan haasteista ja mahdollisuuksista sekä omakohtaisista kokemuksistaan näihin liittyen. Fagerströmin mukaan hevosten kanssa työskentely on vinyt hänet mukanaan ja on tuntunut luontevalta ja helpolta yhdistää työ ja hevoset. Hänen omistamassaan ratsastuskoulussa on tällä hetkellä 23 hevosta, jotka ovat mukana talliin liittyvissä toiminnoissa. Sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta kuntoutusmuotona hän kertoi, että toimintaan hakeudutaan joko itse tai tullaan sosiaalitoimen lähettämänä, jolloin sosiaalitoimi myös maksaa toiminnan kustannukset asiakkaalle. Fagerström mukaan sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa asiakas pääsee osaksi yhteisöä ja yhteisöllisyyttä, jota pidetään nykyisin tehokkaana kuntoutusmuotona. Hän kertoi myös, että nuorien on mahdollista toteuttaa tallilla koulujen työssäoppimiskursseja sekä muita työharjoittelukursseja.

Fagerström kertoi haastattelussa toiminnan rakenteellisuudesta ja sisällöstä, joka suunnitellaan yksilöllisiä tavoitteita silmällä pitäen. Aloitusvaiheessa pidetään yhteistyöpala- veri, johon osallistuvat nuoren itsensä lisäksi nuoren läheiset sekä mahdollisesti lasten- suojelusta perhetyöntekijä, jos nuori tulee toiminnan piiriin lastensuojelun asiakkaana. Myös perhe tai sijaisperhe voi osallistua tähän palaveriin, joka toimii itse toiminnan läh- tökohtana. Nuoren kanssa yhdessä mietitään soveltuuko hänelle yksilö- vai ryhmätoi- minta ja vaikka toiminta olisi yksilötoimintaa, kuuluu toiminnan periaatteisiin aina yhtei- söllisyys ja se, että isommat tarvittaessa auttavat pienempiä. Yleisimmin käyntikertoja on 10 ja yhden käynnin kesto keskimäärin noin kaksi tuntia tai hieman vähemmän. Työs- kentelyote on Fagerströmin kertomaan mukaan aina asiakaslähtöistä.

Yhteisöllisyys sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa on laajalle ulottuvaa ja moniam- matillista, kertoo Fagerström haastattelussa. Tallin ammattilaisten ja monien eläinlajien lisäksi nuoren yhteisöllisyys ulottuu muihin tallitoimintaan osallistuviin nuoriin ja useasti tätä kautta myös muihin lähialueen asukkaisiin. Fagerströmin kokemuksen mukaan noin 90 % hänellä käyneistä nuorista, on hyötynyt toiminnasta ja toiminnan positiiviset hyödyt ovat ulottuneet muun muassa myös nuorten koulumenestykseen ja itsetunnon parane- miseen. Mieleen hänelle on jäänyt nuorista yksilöllisiä selviytymistarinoita, joissa hevos- toiminta on ollut iso kantava tekijä nuoren elämässä.

Tämä **opinnäytetyö** on tehty Turun ammattikorkeakoulun kirjallisten ohjeiden mukaan, jotka löytyvät koulun messi-intranetistä. Ohjeissa on määritelty tarkasti kirjoitusasua kos- kevat mallit, joiden mukaan tekstin fonttina käytetään Arial- tekstityyliä fonttikoolla 11. Otsikot ovat suurempaa fonttia ja kirjoitettu Otsikko-tyylillä. Rivivälinä ohjeiden mukaan on 1,5 ja kappaleet on tasattu molempiin reunoihin. Kansilehdessä on tekijöiden tiedot sekä Turun ammattikorkeakoulun logo. Tiivistelmä on tehty Suomen Standardisoimislii- ton SFS ry:n standardin mukaan, koska kyseinen malli on käytössä Turun ammattikor- keakoulun opinnäytetyöissä. Tiivistelmä on noin sivun mittainen teksti, jonka kirjoituksen ohjeet löytyvät myös Turun ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjeista. Teksti kirjoite- taan suomeksi sekä englanniksi ja molemmat tekstit kirjoitetaan omille sivuilleen. Tiivis- telmä kirjoitettiin projektin loppuvaiheessa, jolloin työstä oli kehittynyt kokonaiskuva. Tii- vistelmän tarkoituksena on kuvata opinnäytetyön sisältöä ja antaa tiiviisti käsitys siitä, mistä opinnäytetyö koostuu.

Opasta lähdettiin työstämään suunnitelman avulla (Kuva 2), jossa on mietitty oppaan kohderyhmää, jotta oppaan sisältö olisi suunnattu oikealla tavalla. Projektin avulla toteu- tettu opas on suunnattu terveyden huollon ammattilaisille, syrjäytymisuhan alla oleville

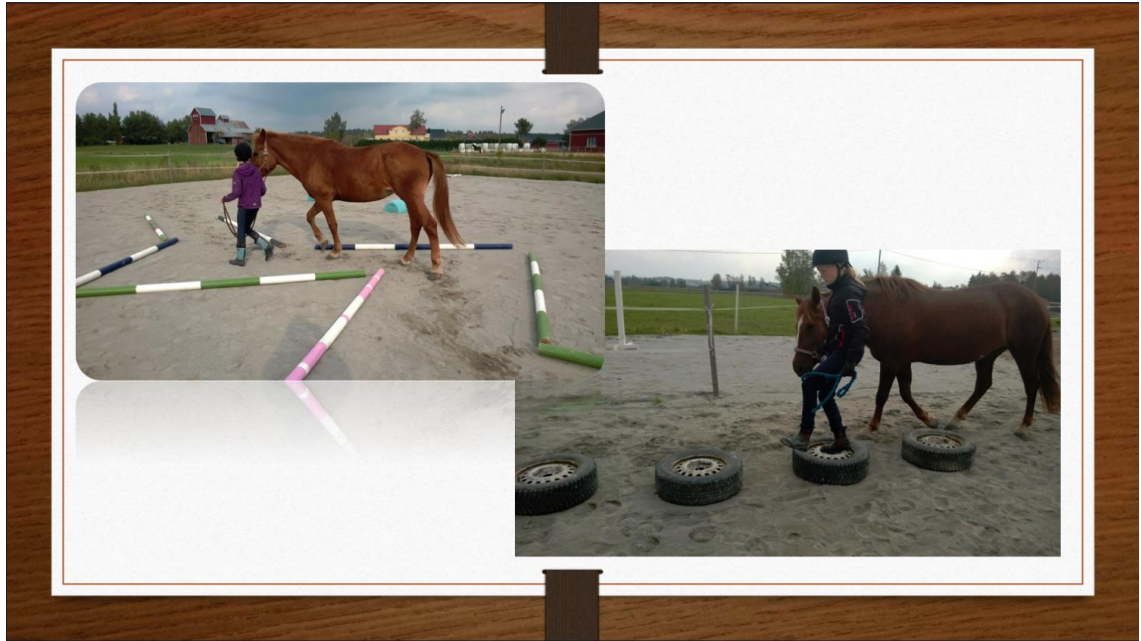
tai jo syrjäytyneille nuorille sekä heidän vanhemmille ja aiheesta muuten kiinnostuneille henkilöille. Oppaan rakenteeseen on kiinnitetty huomiota, jotta se etenisi loogisesti ja olisi mahdollisimman selkeä.

Opas toteutettiin teknisesti Power Point-ohjelmalla, jolloin se voidaan tulostaa tarvittaessa vihkomuotoon. Ohjelman avulla pystyttiin luomaan oppaalle kiinnostusta herättävä ulkoasu ja opasta kuvitettiin valokuvilla, joiden käyttöön on kysytty lupa kuvien ottajilta. Suurin osa valokuvista on otettu tekijän omalta tallilta ja omista hevosista. Kuvat on otettu niin, että niissä esiintyviä henkilöitä ei voida tunnistaa. Kuvissa olevilta ihmisiltä on lisäksi kysytty lupa kuvien käyttöön. Tällä tavoin yksityisyyden suoja säilyy eikä kirjallisia lupia kuvien käyttöön tarvita.

Kuva 2. Suunnitelma.

Oppaaseen koottiin keskeisimmät asiat sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja toiminnan kustannusmahdollisuuksista. Opas tehdään ymmärrettävään ja selkeään muotoon, jotta se on helppolukuinen ja palvelee mahdollisimman monia. Oppaassa esitellään sosiaalipedagogista hevostoimintaa konkreettisella tasolla (Kuva 3) ja se on koottu opinäytetyön teorian pohjalta sekä tekemämme haastattelun avulla. Tuotoksen kokonaisuudessa käytettiin materiaaleja, jotka ovat kirjoitettu aiheesta.

Kuva 3. Konkreettista toimintaa.

Tämän opinnäytetyönä tehdyn oppaan valokuvat tekijät ottivat itse, jolloin kuvien käyttöön ja julkaisemiseen on lupa. Kuvissa olevat hevoset ovat tekijöiden omia ja kuvissa esiintyviltä ihmisiltä on pyydetty lupa kuvien julkaisemiseen. Kuvissa käytetään © -merkintää, jotta kuvan ottaja on tunnistettavissa.

6 PROJEKTIN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Eettisesti hyväksyttävä ja luotettava tieteellinen tutkimus on uskottava, jos se on tehty hyvän tieteellisen käytännön vaatimalla menetelmällä. Edellytyksenä tälle on, että tutkimus tehdään koko prosessin ajan rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2006, 3; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Tässä työssä on toimittu näiden periaatteiden mukaisesti, koska materiaali on kerätty luotettavista tutkimusmateriaaleista ja käytetyt lähteet on merkitty tässä työssä oikeaoppisesti.

Opinnäytetyö muodostaa prosessin, joka tehdään tieteellisellä menetelmällä. Yksinkertaisesti tämä tarkoittaa sitä, että opinnäytetyö tehdään oikein ja noudatetaan niitä menetelmiä ja tapoja, joiden on todettu olevan hyväksi. Tieteellinen tieto ei saa perustua tekijän omiin luuloihin tai tuntemuksiin jostakin asiasta, koska tieto pitää pystyä perustelemaan. Aiheen valinnan on hyvä olla tekijöitä kiinnostava, sillä se lisää motivoi aiheeseen ja työn tekemiseen. (Kananen 2010, 13).

Työn eettisyyteen vaikuttaa tekijöiden aito kiinnostus käsiteltävään aiheeseen sekä tunnollisuus oikean tiedon välittämiseen. Plagioinnilla tarkoitetaan suoraa kopiointia toisen henkilön tekstistä, joka voi ilmetä esimerkiksi lähdeviitteiden puutteellisuutena. (Hirsjärvi 2001, 107; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 211, 224.) Työssä on vältetty tietoisesti plagiointia ja valmis työ tarkistetaan Turun ammattikorkeakoulun toimesta erillisellä plagiointiohjelmalla. Työ on kirjoitettu omin sanoin ja tekstiin on sisällytetty lähteistä otettua tietoa.

Valokuvauksessa ja kuvien julkisessa käytössä on kiinnitettävä huomiota tekijänoikeuksiin, mahdollisesti tarvittaviin kuvaus- ja julkaisulupaan sekä sananvapauteen ja yksityisyyden suojaan. Valokuvaajalla on tekijänoikeus ottamaansa kuvaan ja hänellä on oikeus päättää kuvan julkaisemisesta. Tämän vuoksi kuvien käytössä tulee ottaa huomioon tekijänoikeudelliset asiat, jota suojaa tekijänoikeuslaki. (Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.) Lain mukaan valokuvaajalta eli kuvan tekijältä on kysyttävä lupa kuvan käyttämiseen ja tekijän nimen julkaisemiseen kuvan yhteydessä. © -merkinnän käyttö kertoo siitä, että kuvan käyttäjä kunnioittaa tekijänoikeutta ja kuvan käyttöön on saatu lupa. Tätä merkkiä kannattaa käyttää myös internetissä julkaistavissa valokuvissa. (Finnfoto-Suomen valokuvajärjestöt ry 2010.) Henkilötietolaissa ihmisen valokuva on verrattavissa henkilötiedoksi, joten valokuvissa esiintyvien ihmisten kanssa tulee tehdä kirjal-

linen sopimus kuvan käytöstä. Tällöin molemmat osapuolet ovat tietoisia kuvan tarkoituksesta sekä julkaisemisesta ja kuvattava on antanut suostumuksensa kuvan käyttöön. (Henkilötietolaki 22.4.1999/523.)

Tässä opinnäytetyönä tehdyssä oppaassa julkaistavien valokuvien ottajilta ja kuvissa esiintyviltä ihmisiltä on suullinen lupa kuvien käyttöön. Suurin osa kuvista on tekijöiden itse ottamia. Valokuvissa ei loukata kenenkään yksityisyyttä, sillä kuvissa ei ole tunnistettavia ihmisiä ja kuvatut hevoset ovat tekijän omia. Valokuvat on otettu tekijän omistamalla talilla ja hän on antanut luvan kuvien käyttöön tässä työssä. Opas julkaistaan internetissä, joten kuviin lisätään © -merkinnällä kuvan ottajan nimi.

Käytetyn lähdeaineiston luotettavuutta tulee arvioida vertailemalla eri lähteistä otettua tietoa tai tutkimustuloksia toisiinsa sekä pohtia tiedon käytettävyyttä kyseisessä työssä. Eri aineistosta koottu tieto tulee yhdistää ja esittää selkeästi omassa tekstissä, jotta lukijan on helppo ymmärtää sitä. Verkojulkaisuissa esiintyvän tiedon luotettavuuden arviointi on erittäin tärkeää, sillä internetissä jaettua tietoa ei pystytä valvomaan. Verkojulkaisuissa kuka tahansa voi julkaista tietoa ja vakuuttaa sen olevan faktaa. (Hiidenmaa ym. 2006, 13–14.)

Tässä työssä opinnäytetyö perustuu tutkittuun tietoon ja käytetyt lähteet ovat luotettavista tietokannoista sekä kirjallisuudesta. Alkuperäisien lähteiden tietoja ei ole vääristetty ja aineiston tiedot on merkitty lähdeluetteloon sekä lähdeviitteisiin asianmukaisesti. Luotettavuutta lisää se, että tietoa on pyritty vertailemaan muihin lähteisiin, jotta työssä käytetty materiaali olisi mahdollisimman yhdenmukaista useampaan lähteeseen. Lähteiksi on valikoitu mahdollisimman ajantasaista tietoa, joka on kaikkien käytettävissä. Aineiston keruussa otettiin huomioon alkuperäisien kirjoittajien asiantuntijuus ja pätevyys kyseiseen aiheeseen. Internetistä saadun tiedon kohdalla on mietitty julkaisijan luotettavuutta ja varmistuttu, että kirjottaja on alan asiantuntija tai aiheeseen perehtynyt tutkija (Lapin yliopisto.)

Haastattelun luotettavuuteen vaikuttaa haastateltavan kyky vastata kysymyksiin ilman, että hän ajattelee antavansa sosiaalisen normin mukaisia vastauksia. Haastattelulla saatuja vastauksia ei pitäisi liiaksi yleistää, vaan ne ovat yhden ihmisen mielipide asiasta. (Hirsjärvi 2001, 192–194.) Työn luotettavuutta lisättiin sosiaalipedagogista hevostoimintaa ammatikseen harjoittavan asiantuntijan haastattelulla. Haastateltavalta kysyttiin lupa hänen nimensä käyttämiseen työssä, jolloin ei loukata yksityisyyttä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda opas sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käyttämisestä syrjäytyneiden nuorten toimintamuotona. Työn tavoitteena oli lisätä tietoisuutta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta ja sen käytöstä. Tiedosta julkaistaan opas terveystieto-sivustolla.

Opinnäytetyön aihe valikoitui tekijöiden kiinnostuksen perusteella. Omakohtaiset kokemukset ja näkemykset hevostoiminnan hyödyistä olivat ensimmäinen ajatus, jota lähdettiin työstämään pohtiessamme opinnäytetyömme aihetta. Selvää oli jo alkuun, että työ tulee mahdollisuuksien mukaan liittymään tavalla tai toisella hevosiin. Hevoset ja hevostoiminta olivat tuttua jo ennestään. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa on paljon yhteneväisyyksiä käytännön tasolla muuhunkin hevostoimintaan, johon liittyvät tallityöt ja ratsastaminen.

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan arvomaailma on kirjallisuustietoon peilattuna hyvin samanlainen kuin muutakin hevostoimintaa sydämellä harjoittavan tai harrastavan henkilön arvomaailma. Hevonen on toiminnan lähtökohta ja keskipiste. Yhteinen hyvä ja kokonaisvaltainen hyvänolon tunne on toiminnan yhteinen päämäärä ihmiselle ja hevoselle. Syrjäytymisvaarassa tai jo syrjäytyneiden nuorten saamat hyödyt, lajista riippumattakin, ovat aina pitkällä tähtäimellä positiivisia. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan, kuten muidenkin nuoria auttavien toimintojen tulisi olla enemmän matalan kynnyksen toimintoja, joihin kaikilla nuorilla olisi oikeus osallistua. Tällä hetkellä toiminta on vielä sen verran vähäistä ja yhteiskunnan vähäisesti tukemaa, että harva syrjäytymisvaarassa oleva nuori ohjautuu valitettavasti toiminnan piiriin.

Toimiminen yhdessä hevosten kanssa talliympäristössä tuottaa hyötyä monenlaisille nuorille. Nyky-yhteiskunnan kiireessä talliympäristö on rauhoittava paikka monelle. Hevostoiminta on mahdollisuus päästä hetkeksi pois kaupungin vilskeestä ja hevosen kanssa toimiminen tarjoaa hyvinkin kyseiseen hetkeen ja paikkaan sijoittuvan tilanteen. Hevosista kiinnostuneille se voi parhaimmillaan tarjota mielen ja kehon sinfoniaa. Toiminnan yhteydessä on myös tilaisuus tutustua muihin enemmän tai vähemmän samoista asioista kiinnostuneisiin nuoriin ja tätä kautta kehittää sosiaalista verkostoa ja sosiaalisia taitoja, joista hyöttyy myöhemmin elämässä.

Teoriatiedon mukaan sosiaalipedagoginen hevostoiminta on kehitetty alun perin syrjäytymisuhan alla olevien tai jo syrjäytyneiden ihmisten auttamiseen. Nuoret ovat ikänsä vuoksi kriittisessä muutoksen vaiheessa ja näin ollen erityisen alttiita syrjäytymiselle. Tämän vuoksi opinnäytetyö on rajattu syrjäytyneisiin nuoriin ja niihin keinoihin, joilla voidaan hevostoiminnan avulla auttaa heitä. Hevonen ja hevostoiminta tarjoavat hyvät lähtökohdat nuorten auttamiselle.

Opinnäytetyön aiheen valinta on tekijöiden mukaan hyödyllinen sairaanhoitajan ammatillisessa osaamisessa. Suomessa keskitytään useita muita Euroopan maita enemmän lääketieteellisiin hoitokeinoihin ja tutkittuun tietoon eri hoitokäytännöistä. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta edustaa pientä osaa vaihtoehtoisen lääkkeettömän hoitomahdollisuuden osa-alueesta. Hevostoiminta on itsessään jo syrjäytymistä ennaltaehkäisevää nuorten keskuudessa tallitoiminnan yhteisöllisyyden vuoksi. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta hoitomuotona ovat kuitenkin ammattilaisen harjoittamaa toimintaa ja siinä on aina yksilölliset tavoitteet ja päämäärät. Toiminnan harjoittajan tulee olla kouluttautunut sosiaalipedagoginen hevostoiminnan ohjaaja, jotta hän pystyy tarjoamaan toimintaa hoitomuotona ja asiakkaalla on mahdollisuus saada taloudellista tukea toimintaan esimerkiksi sosiaalitoimelta.

Oppaan tarkoituksena on tuoda esiin tietoa sosiaalipedagogista hevostoiminnasta siitä kiinnostuneille ihmisille, jotta hoitomuotoa voidaan hyödyntää nuorten auttamisessa. Oppaan julkaisupaikaksi valikoitui terveystieto, koska siellä on esillä muitakin käyttäjäkunnalle suunnattuja oppaita ja internet antaa kaikille asiasta kiinnostuneille hyvän mahdollisuuden löytää tietoa.

Kirjallisuuskatsaus kehitti opinnäytetyön tekijöiden kykyä etsiä ammatillista tietoa ja rajata informaatiota luotettaviin lähteisiin. Sairaanhoitaja joutuu työssään etsimään luotettavaa tutkittua tietoa erilaisista sairauksista ja niiden hoitomahdollisuuksista ja pohtimaan, mikä tieto on käytännön kannalta oleellista.

Tämän opinnäytetyö tarjoaa mahdollisuuden kehittää sosiaalipedagogista hevostoimintaa myös muille autettaville tahoille, kuin syrjäytymisuhan alla oleville ja jo syrjäytyneille nuorille. Muiden eläinten käyttömahdollisuudet voisivat olla yksi jatkokehittämiskohde sekä koko perheelle toteutettava tavoitteellisen sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tuomat hyödyt.

LÄHTEET

Aaltonen, S.; Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Nuoret luukulla. Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura.

All, A.C., Loving, G. L. & Crane, L.L. 1999. Animals, Horseback Riding, and Implications for Rehabilitation Therapy. *The Journal of Rehabilitation*. Vol. 65, No 3/1999, 49-57.

Bizub, A. L.; Joy, A. & Davidson, L. 2003. "It's like being in another world": Demonstrating the benefits of therapeutic horseback riding for individuals with psychiatric disability. *Psychiatric Rehabilitation Journal*. Vol 26, No 4/2003, 377-384.

Finnfoto-Suomen valokuvajärjestöt ry. 2010. Teoksen digitaalinen käyttö ja tekijänoikeus – Osta- ja myyjän opas. Viitattu 25.4.2016 <http://finnfoto.fi/tiedote/teoksen-digitaalinen-kaytto-ja-tekijanoikeus/>.

Granados, A. C. & Agís, I. F. 2011. Why Children With Special Needs Feel Better with Hippotherapy Sessions: A Conceptual Review. *Journal of Alternative & Complementary Medicine*. Vol. 17. No 3/2011, 191-197.

Haapiainen, S. 2010. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta toimintakyvyn tukena. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Pieksämäki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.

Henkilötietolaki 22.4.1999/523.

Hession, C.; Eastwood, B.; Watterson, D.; Lehane, C.; Oxley, N. & Murphy, B. 2014. Therapeutic Horse Riding Improves Cognition, Mood Arousal, and Ambulation in Children with Dyspraxia. *Journal of Alternative & Complementary Medicine*. Vol. 20, No 1/2014, 19–23.

Hiidenmaa, P.; Jussila, R. & Nissinen, A. (toim.) 2006. Hyvä Kirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hyvärinen, R. Millainen on toimiva potilasohje? *Duodecim* 2005; 121:1769–73. Viitattu 15.3.2016 <http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo95167.pdf>.

Junttila, N. 2015. Kavereita nolla. Lasten ja nuorten yksinäisyys. Helsinki: Tammi.

Jussila, R.; Ojanen, E. & Tuominen, T. (toim.) 2006. Tieto kirjaksi. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Kaasalainen, E. 2010. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet nuorisotyössä. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Tikkurila: Laurea-ammattikorkeakoulu.

- Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja –sarja. Jyväskylä: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. 3., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Laine, I. & Salminen, L. 2012. Nuorten syrjäytymisen tunnistaminen ja ehkäiseminen. Opinnäytetyö. Hoitotyön koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Lapin yliopisto. Tiedonhankinnan perusteet. Viitattu 30.8.2016 <http://www.ulapland.fi/Saitit/Tietoluotain/Lahteiden-arviointi>.
- Liimatainen-Lamberg, A-E. (toim) 1996. Syrjäytymisriskien ehkäisy, syrjäytyneiden koulutuspalvelut ja ohjaustoiminta. Helsinki: Opetushallitus.
- Lämsä, A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja nuorten syrjäytymisen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Viitattu 11.4.2016 <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789514290213.pdf>.
- Mattila-Rautiainen, S. 2011. Ratsastusterapia. Juva: PS- kustannus.
- Maujean, A., Kendall, E., Lillan, R., Sharp, T. & Pringle, G. 2013. Connecting for health: Playing with horses as a therapeutic tool. Journal of Community Psychology. Vol.41, No 5/2013, 515-522.
- Mediakasvatusseura ry. 2010. Kuvauslupa. Viitattu 29.4.2016 <http://www.mediakasvatus.fi/materiaali/kuvauslupa/>.
- Murto, K. 2013. Terapeuttinen yhteisö. Porvoo: Bookwell.
- Orava, J. 2010. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan päämäärät ja toteutus hevostoiminnan ohjaajien kuvaamana. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.
- Pitkänen, A-K. 2008. Hevosvoimia. Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Saarijärvi:Kirjapaja
- Puustinen, M. 2015. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tunnettavuus ja käyttö sosiaalisen kuntoutuksen keinona Jyväskylässä. Opinnäytetyö. Kuntoutusohjauksen- ja suunnittelun koulutusohjelma. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Pätsi, A. 2010. Tiedonohjaussuunnitelman laatimisen opas – suunnittelu ja toteutus. Opinnäytetyö. Sähköisen asioinnin ja arkistoinnin koulutusohjelma. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu.
- Reivinen, J. (toim.) & Vähäkylä, L. (toim.) 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Tallinna: Gaudeamus Oy.
- Rentola, M. 2002. Kirjoita hyvin. 2., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Saastamoinen, K. 2007. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet psykososiaalisen toimintakyvyn tukemisessa. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalipedagogiikka. Kuopio: Kuopion yliopisto.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2006. Tutkimuksen eettinen arviointi Suomessa. Viitattu 29.4.2016 <http://etene.fi/documents/1429646/1559078/Tutkimuksen+eettinen+arviointi+Suo-messa.pdf/6c447b41-39f8-43b5-96f2-1c22f871d8b7>.

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry. 2015a. Voimaa hevosesta – sosiaalipedagoginen hevostoiminta. Hevoset ja talli tukena matkalla syrjäytymisestä osallisuuteen. Viitattu 29.2.2016 http://www.ratsastus.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/ratsastajainliitto/embeds/ratsastajainliittowwwstructure/58882_Voimaa_hevosesta_-_sosiaalipedagoginen_hevostoiminta.pdf.

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys ry. 2015b. Yhdistyksen tarkoitus on. Viitattu 1.3.2016. <http://www.hevostoiminta.net/16>.

Suomen sosiaalipedagoginen seura. 2016. Sosiaalipedagogiikka. Viitattu 24.2.2016 <http://www.sosiaalipedagogiikka.fi/sosiaalipedagogiikka/>.

Tarvonen, K. 2011. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta: yrittäjien näkemyksiä laadukkaasta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Tekijänoikeuslaki 8.7.1961/404.

Tusa, A. 2007. Hevonen tunteiden peilinä: Kognitiivisen psykoterapian viitekehysratsastusterapiassa. Kognitiivisen psykoterapian verkkolehti. Kognitiivisen psykoterapian yhdistys.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 26.02.2016 http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.

Tietokanta	hakusana(t)	tulos	Otsikon perusteella valitut	tiivistelmän perusteella valitut	Koko tekstin perusteella valitut	Valitut artikkelit
Cinahl	riding	1,502				
	therapy	961,320				
	autism	5,306				
	children	471,723				
	horses	1,747				
	stress reduction	1,594				
	horse therapy & stress reduction rajaus: full text	58	5	3	1	“it’s like being in another world”: Demonstrating the benefits of therapeutic horseback riding for individuals with psychiatric disability/ Bizub A.L ym. 2003
	horse therapy & autism rajaus: full text	56	12	2	1	Why children with special needs feel better with hippotherapy sessions:a conceptual review/ Granados A.C ym. 2011
Academic	riding therapy	26	10	5	4	Connecting for health:Playing with horses as a therapeutic tool / Maujean ym. 2013 Therapeutic horse riding improves cognition, mood arousal, and

						<p>ambulation in children with dyspraxia / Hession E.C 2014</p> <p>Animals, horseback riding and implications for rehabilitation therapy /All.C.A 1999</p>
--	--	--	--	--	--	--

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

1

OPISKELIJAN TIEDOT

Nimi [Nina Nicol, Pia Leppälahti, Heidi Riez-Korpela, Heidi Svanström](#)

Osoite [Potkelantie 2, 21510 Paimio](#)

Puhelin koti [044 5257556](#) Puhelin työ _____

Sähköposti pia.leppalahti@edu.turkuamk.fi

Koulutusohjelma [Holtotyön koulutusohjelma](#)

OPINNÄYTETYÖ

Aihe/ työnimi [Sosiaalipedagoginen hevostoiminta](#)
[Opas Turun ammattikorkeakoulun terveystieteen](#)

Aikataulu [Projekti valmis 31.5.2016 mennessä.](#)

TOIMEKSIANTAJA

Organisaatio [Turun ammattikorkeakoulu](#)

Työn ohjaaja / yhteyshenkilö [Tarja Bergfors](#)

Osoite [Yhästentie 2, 24130 Salo](#)

Puhelin [044 9075497](#) Sähköposti tarja.bergfors@turkuamk.fi

OHJAAVAN OPETTAJAN YHTEYSTIEDOT

Ohjaava opettaja [Tarja Bergfors](#)

Puhelin [044 9075497](#) Sähköposti tarja.bergfors@turkuamk.fi

Turun ammattikorkeakoulu
Joukahaisenkatu 3 A, 20520 Turku
puh. 02 263 350 faksi 02 2633 5791
sposti etunimi.sukunimi@turkuamk.fi

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT*

OHJAUS JA VASTUUT

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Turun ammattikorkeakoulu vastaa opinnäytetyön ohjauksesta. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta.

OIKEUDET

Opinnäytetyön tekijänoikeus kuuluu tekijälle eli opiskelijalle. Tekijänoikeuden lisäksi myös muiden immateriaalioikeuksien osalta noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa kyseessä olevaa oikeutta koskevaa lainsäädäntöä.

TYÖSUHDE JA KUSTANNUKSET

Mahdollisesta työsuhteesta, työstä maksettavasta palkki- osta ja työstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä sopivat erikseen.

TULOSTEN JULKISTAMINEN JA LUOTTAMUKSELLISUUS

Opinnäytetyöstä laaditaan Turun ammattikorkeakoulun ohjeen mukainen kirjallinen raportti.

Mitä liike- tai ammattisalaisuuksiin liittyviä asioita ei esitetä opinnäytetyöraportissa?

Kirjallinen raportti luovutetaan toimeksiantajalle ja asetetaan kirjaston kokoelmiin tai julkaistaan elektronisessa muodossa verkkokirjastossa.

Julkaistava opinnäytetyöraportti on laadittava niin, ettei se sisällä liike- tai ammattisalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, vaan ne jätetään työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyön arvioinnissa otetaan huomioon sekä julkaistava että salassa pidettävä osa.

Opinnäytetyön toimeksiantaja ja opiskelija sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat.

Toimeksiantajan edustajalle varataan mahdollisuus tutustua opinnäytetyöraporttiin viimeistään neljätoista (14) päivää ennen aloitettua julkaisemista. Toimeksiantaja antaa työstä ennen edellä mainittua julkaisemisajankohtaa lausunnon, jossa voidaan määrittellä opinnäytetyöraporttiin mahdollisesti sisältyvät liike- tai ammattisalaisuudet, joita ei julkaista.

OLEMME YHTEISESTI SOPINEET OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUKSESTA YLLÄ ESITETTYLLÄ TAVALLA

___/___ 20___

Opiskelija

___/___ 20___

Toimeksiantaja

LIITE : OPINNÄYTETYÖSUUNNITELMA

* Turun ammattikorkeakoulun toiminnan yhtiöittämistä vuoden 2014 alusta valmistellaan. Osakeyhtiön toiminnan allettua tämä sopimus siirtyy Turun AMK:n toiminnan vastaanottavalle yhtiölle.

Haastattelurunko toimijalle

Taustaa

Taustatiedot: Nimi, koulutus, toimipaikka

Miksi olet valinnut juuri hevostoiminnan toimintamalliksesi/ Mistä idea lähti

Mitä se pitää sisällään

Fyysinen

Mitä kaikkea tunti sisältää/ Tunnin rakenne

Kokonaisuuden rakenne/ prosessi/

Millaisia yksilöllisiä tavoitteita

Psyykinen

Mitä hyötyjä sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta nuorelle on verrattuna tavallisen ratsastuksen hyötyihin

Sosiaalinen

Millaisista nuorista asiakkaasi koostuvat/ Mitä kautta palvelun piiriin

Mitä kertoisit yhteisöllisyydestä tallilla ja miten se näkyy

Mitkä voivat olla yhteisöllisyyden toteutumisen haasteet

Mahdollisia kokemuksia, näkemyksiä ja esimerkkejä (mieleenpainuvin onnistuminen)

Mahdollisia yhteistyötahoja

Opas sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta

Syrjäytyneille nuorille suunnattua toimintaa

- Sosiaalipedagogisella hevostoiminnalla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja tukea sosiaalista kasvua ja hyvinvointia.
- Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan päämääränä on tukea ja auttaa sellaisia nuoria, jotka ovat syrjäytyneet tai vaarassa syrjäytyä normaalista elämästä.
- Toiminnan lähtökohdانا on nuoren ja hevosen välinen vuorovaikutus, sekä talliympäristö, jossa toiminta tapahtuu.
- Toiminnan peruselementit tulevat sosiaalipedagogian teoriasta, jotka ovat yhteisöllisyys, elämyksellisyys, toiminnallisuus ja aito kohtaaminen. Toiminta perustuu ihmisen omiin subjektiivisiin kokemuksiin ja tämän kautta asioiden oivaltamiseen ja uuden oppimiseen.
- Toimintaa toteutetaan kokonaisvaltaisesti ja se on vahvasti yhteisöllistä. Hevosen avulla pystytään tuomaan esille nuorenkin oman hyvinvoinnin kannalta oleellisia asioita. Näitä ovat puhtaus, säännölliset ruoka-ajat, riittävä liikunta ja riittävä lepo.

Toiminnan kohderyhmänä lisäksi

- Nuoret ja aikuiset mielenterveyskuntoutujat
- Syömishäiriöistä kärsivät
- Koulukiusatut ja muut erityistä tukea tarvitsevat, kuten ADHD-oireryhmästä tai autismista kärsivät lapset, nuoret ja aikuiset
- Stressistä ja työuupumuksesta kärsivät henkilöt
- Pitkäaikaistyöttömien aktivointi

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan sisältö

- Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan sisältö rakennetaan huomioiden asiakkaan omat voimavarat. Toiminnassa on mukana kaikki hevostoimintaan kuuluvat menetelmät laajana kokonaisuutena. Hevonen on joko konkreettisesti läsnä toiminnassa tai se on toiminnan motiivina. Talliympäristössä tapahtuvan toiminnan lisäksi voidaan tehdä erilaisia harjoitteita hevosen kanssa.

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on tavoitteellista

Hevostoimintaan liittyy ratsastustaitojen sekä hevosen käsittelytaitojen oppimista. Tällaisia tavoitteita ovat esimerkiksi hevosen ohjaaminen ratsastustilanteissa, eri askellajien ratsastaminen, hevosen taluttaminen ja hevosen harjaaminen.

Hevonen siis toimii vertauskuvana yksilön omille arkirutiineille ja terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiselle. Hevosen arkirutiineista huolehtimalla saadaan kokemusta arjessa elämisestä ja kehitetään oman elämänhallinnan taitoja.

Tavoitteena on kehittää yksilön:

Itsetuntoa

Motorisia taitoja

Sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia taitoja

Ryhmäytymistä ja osallistumista

Luottamuksen ja turvallisuuden tunteen lisäämistä

Tallin yhteisö

- Koostuu tallin omasta henkilökunnasta, hevostoiminnan asiakkaista, tallia ympäröivistä yhteisöistä, sekä mahdollisista muista sidosryhmistä. Lasten ja nuorten asiakkaiden vanhemmat ovat myös kiinteästi mukana toiminnassa.
- Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ensisijainen tarkoitus ei ole ratsastus ja sen oppiminen, vaan tärkein tehtävä on luoda yhteys hevoseen ja tehdä asioita hevosen kanssa yhdessä ja tätä kautta saada onnistumisen kokemuksia. Toiminta tapahtuu aina talliympäristössä, joka on samalla myös hevosen oma elinympäristö ja jossa hevosen omat tarpeet asetetaan etusijalle.

Hevosen selässä tehtävät harjoitukset

- **Ratsastaminen**
 - Kehittää ennen kaikkea tasapainoa, motorikkaa ja keuhonhallintaa, sekä kohentaa fyysistä kuntoa.
- **Selästä käsin tehtävät harjoitukset**
 - Selästä käsin tehtävät harjoitukset suunnitellaan asiakkaan oman toimintakyvyn ja toiveiden mukaan.
 - Asiakkaan vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja pyritään vahvistamaan asiakkaan ja hevosen välisen vuorovaikutuksen kautta.

Hevosen kanssa ajaminen

- Voidaan toteuttaa joko kärryillä tai talvisin reellä.
- Hevosta ajettaessa voidaan tuntea hevosen liikkeen tuottama rytmi.
- Myös pulkka- ja hiihtoratsastus ovat keinoja elämyksellisiä keinoja hevosen kanssa toimimiseen talvella.

Maasta käsin työskentely

- Asiakas ohjaa ja hallitsee hevosta maasta, ei selästä tai kärryjen kyydistä.
- Harjoituksilla voidaan kehittää keskinäistä vuorovaikutusta, kommunikaatiota, asiakkaan omaa tahtoa, sekä asiakkaan yhteistyötaitoja hevosen kanssa toimimiseen.

Aistiharjoitukset

- Aistiharjoituksissa hyödynnetään hevosen fyysisen olemuksen antamia vaikutuksia, joita ovat hevosen lämpö-, tunto- ja hajukokemukset.
- Asiakas voi koskettaa esimerkiksi hevosen turpaa tai halailla hevosta, jolloin hän tuntee hevosen lämmön.

Hevosen seuraaminen

- Laidunkäyttäytymisen seuraamisella voi seurata lajinmukaista käyttäytymistä, jolloin asiakas voi peilata omaa käyttäytymistään kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen tiedostamiseen.
- Vahvistaa toisen ihmisen kunnioittamista ja huomioon ottamista.

Missä toimintaa toteutetaan?

Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennyskoulutuksen käyneitä ohjaajia on jo lähes koko maassa. SPHT-ohjaajia - sivustolta löytyy sekä kartta että koulutuksen käyneiden ohjaajien yhteystiedot.

<http://www.hevostoiminta.net/34>

"The essential joy of being with horses is that it brings us in contact with the rare elements of grace, beauty, spirit and freedom."

- Sharon Ralls Lemon -

LÄHTEET

- Murto, K. 2013. Terapeuttinen yhteisö. Porvoo: Bookwell.
- Pitkänen, A-K. 2008. Hevosvoimia. Hyvää oloa hevosharrastuksesta. Saarijärvi:Kirjapaja
- Orava, J. 2010. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan päämäärät ja toteutus hevostoiminnan ohjaajien kuvaamana. Erityispedagogiikan pro gradu - tutkielma. Itä-Suomen yliopisto.

Turun AMK:n opinnäytetyö:

Pia Leppälähti, Nina Nicol, Heidi Rietz-Korpela, Heidi Svanström